נטיעה לדורות

מגד ירחים

חֵשֶׁק נְטִיעַת אִילָנוֹת נוֹבֵעַ מֵחֶפֶץ הַטָבַת הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, הַמֻּבְלָט בְּתָקְפּוֹ בְּעֵץ הֶחָרוּב.

מדבר שור / הדרוש הארבעה עשר

האומה שאין לאישיה תכלית מציאות כ"א מצד כללותם, טבע הנפש הישר אינו מונע כלל מאחדות שלמה, זולת כשרוצה בזדון להרשיע חוץ לטבעו, ולהשחית חיי החברה האנושית. אבל בישראל כיון שלכל אחד יש לו תכלית עליונה נשגבה, כל נפש מרגשת תכליתה ודרכיה. ודבר זה של הרגשה זו מונח בטבע הנפש, רק שצריך להתרומם בשכל להבחין שלא יוכל לפעול כראוי גם התכלית הפרטית, כ"א בהיותו מאוחד בתכלית הכללית, ע"כ ראוי לרדוף אחר השלום וההתאחדות.

אבל מצד הידיעה שיש לכל אחד תכלית פרטית, יש מקום לכל אחד להתבודד במועדיו ולבקש רק תכליתו, וזו היא באמת אבן נגף גדולה מאד. ע"כ צריך לקבע הנהגת ישראל באופן המדריך לאחד המון דברים נכבדים שכ"א רשום בפני עצמו ומכל מקום מתאחדים לתכלית אחת, ע"כ נבחר מספר שבעים שכנגד שבעים האומות, שחילוף הדעות והנפשות רשום מאד, ומ"מ הם מתקבצים לדעה אחת ותכלית אחת. וכפי כח האב כן התולדה, שהלימוד היוצא מהם יהיה ג"כ פועל לאחד כל התכליות הרמות שיש לכל אחד מישראל מצד עצמו, אע"פ שמצד הטבע, בלא התגברות הקדושה והשכל העליון, הי' זה סיבה להפרד כ"א לדרכו, מ"מ ת"ח מרבים שלו', שהם בונים בית ישראל לא, ומחברים אותם הנפרדים שכ"א הוא ענין לעצמו ג"כ.

זהו רצונו של מקום ב"ה שתהיה התכלית נמצאת ג"כ לכ"א בפני עצמו, כדי שיהיה מצד טבע הנפש להתבודד כ"א בתכליתו, וע"י כח קדושת התורה והקדושה הפנימית של ישראל, יתאחדו כולם רק לתכלית אחת שכוללת כל התכליות הפרטיות. ע"כ היא דומה לפלטין שבנוי' ע"ג ספינות, שמצד טבע תעודת הספינות כשהן לעצמן, ראוי שכל אחת מהן תבחר לה דרכה בים לעבור בו, רק שתכלית של קיום הפלטין מורה דעת לקשר כל הספינות יחד, ויחד ישאו את הפלטין אל המקום הנועד.

ההפרדה וההתיחדות של כל אחד בפני עצמו הוא דבר נחוץ שכל אחד ישתלם בפני עצמו מצד הכח הפרטי שלו, ואח"כ יתכלל להיות חלק אחד מהכלל כולו. ומ"מ כיון

שהוטבע בעולם כח ההפרדה הוא פועל בעולם ג"כ נגד התכלית, ומכש"כ שפועל בבעלי בחירה. כדי שאח"כ תושלם יותר התכלית הכללית, צריך לדעת שכל דבר שהטביע השי"ת בענין פרטי שלמות של עצמו, אין הכונה שיהיה נפרד לעצמו ולא יתחבר אל הכלל, כי דבר זה לא נאמר בו "כי טוב", רק שישלים את עצמו כראוי כדי שכשיתחבר אל הכלל יהי' מועיל בהתחברותו.

"הרואה נהר בחלום ישכים ויאמר: 'הנני נטה אליה כנהר שלום' קודם שיקדמנו פסוק אחר: 'כי יבא כנהר צר' לט"מ. היינו כי מציאות המים היא כללית, שאין ניכר בהם חלק מתיחד כמו בדבר יבש, כחול שכ"א ניכר בהתיחדו, והנה יש בזה פנים של יתרון ופנים של השחתה ושפלות. הפנים של יתרון הם שאע"פ שיתיחד כל פרטי הרבה להשלים עצמו מצד פרטיותו, מ"מ יהיה כ"כ דבק אל הכלל כולו, עד שלא יהא ניכר כלל כתופס מקום לעצמו. אבל פנים של חסרון שיש בזה, הם שיהיה הפרטי מתעצל להשלים עצמו, עד שלא יהיה לו כלל ערך בעצמו, כ"א מצד הצירוף אל הכלל. זו מדרגה שפלה היא עד מאד, כי באמת גם הגרועים שבבריות וגם רשעים גמורים א"א שלא תהיה להם מציאות נצרכת מצד התכללותם בתוך הכלל כולו של המציאות, אבל מ"מ אין זה מועיל להיותם נחשבים לשלמים ומוצלחים, כיון שמצד עצמם לא השלימו עצמם כראוי. ע"כ "הרואה נהר" שמורה על שני אלה, "ישכים ויאמר: 'הנני נטה אליה כנהר שלום'" שהשלום הכללי יהיה כ"כ גדול עד שלא תהיה ניכרת המציאות הפרטית בפ"ע מצד ביטולה אל הכלל, אע"פ שישלים עצמו מצד הפרטי ג"כ. וזה יאמר כדי לסייע עצמו בהדרכה זו "קודם שיקדמנו פסוק אחר: 'כי יבא כנהר צר רוח ד' נססה בו'", התכלית הכללית היוצאת ג"כ מן הרע כמו מן הטוב, כמ"ש חז"ל: "כשם שקילוסו של הקב"ה עולה לו מגן עדן מפי הצדיקים, כך עולה מגיהנם מפי הרשעים".

"חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו" כי האמת והשלום כוללים כל השלמות, שגדר האמת הוא קיום של כל נמצא מצד עצמו ופרטיותו, והשלום כולל קיום השלמת הקשר הכללי, וכשהוא אומר: "והאמת והשלום אהבו" נו הרי הוא כאומר שישתדלו להשלים עצמם בין שלמות פרטיותם בין שלמותם הכללית מצד יחוסם אל הכלל כולו. והנה כל ההשלמה שאדם עושה מצד צירופו אל הכלל כולו, הוא עושה בזה חסד עם הכלל שהוא משתתף בטובת הכלל, והכרח טובת הכלל מחייב שיהי' ג"כ תמים בדרכיו הפרטיים. "צדק ושלום נשקו",השלום הכללי יתאים עם מדת הצדק, שתהי' זכייתו באושר הכללי מתאמת עם זכותו הפרטית ג"כ. אימתי "אמת מארץ תצמח"? בזמן ש"צדק משמים נשקף",שתהי' נשקפת עי"ז השלמות הכללית שהיא הפלטין העומדת על הספינות הפרטיות.